

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-723878/V/13/EG

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 22 551 77 00
Fax 22 827 64 53

Warszawa, 29. 07. 2013 r.

Pan
Jan Vincent-Rostowski
Wicepremier
Minister Finansów
ul. Świętokrzyska 12
00-916 Warszawa

szanowny Panie Premierze

Do Rzecznika Praw Obywatelskich coraz częściej napływają skargi obywateli z których wynika, iż w sytuacji gdy organ egzekucyjny dokonuje zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego, na podstawie ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2012 r., poz. 1015 ze zm. - dalej jako: „Upea”), jest ono skuteczne w odniesieniu do wszystkich rachunków bankowych zobowiązanego. W praktyce banki automatycznie dokonują blokady na każdym z rachunków do wysokości egzekwowanej kwoty, nawet jeżeli na jednym z nich znajdują się wystarczające środki na uregulowanie należności. Zdarza się również, iż na skutek egzekucji w całości zostają zablokowane środki znajdujące się na wszystkich rachunkach bankowych.

W konsekwencji następuje ograniczenie dostępu zobowiązanego do znacznie wyższych środków niż egzekwowana wierzytelność. Paradoksalnie, im więcej rachunków bankowych posiada zobowiązany, tym wyższa kwota zostaje zablokowana.

Zgodnie z obecnie obowiązującym art. 81 § 1 Upea, zajęcie wierzytelności jest skuteczne w odniesieniu do rachunków bankowych zobowiązanego prowadzonych przez bank, niezależnie od tego, czy organ egzekucyjny wskazał w zawiadomieniu o zajęciu numery tych rachunków. Mając na uwadze brzmienie cytowanego przepisu należy stwierdzić, iż w przypadku braku określenia rachunków bankowych zajęcie wierzytelności może obejmować wszystkie konta bankowe.

Na tym tle pojawiają się wątpliwości, co się dzieje w przypadku wskazania konkretnego rachunku bankowego przez organ egzekucyjny i czy wówczas dochodzi do zajęcia również pozostałych rachunków zobowiązanego.

Część doktryny stoi na stanowisku, iż pomimo wskazania przez organ egzekucyjny numeru rachunku bankowego zajęcie wywołuje skutek nie tylko w stosunku do tego rachunku, ale również do pozostałych rachunków zobowiązanego prowadzonych przez bank zawiadomiony o zajęciu. Świadczy o tym sformułowanie zawarte w art. 81 § 1 Upea „*niezależnie od tego, czy organ egzekucyjny wskazał w zawiadomieniu*”. Oznacza to, iż w przypadku osoby fizycznej zajęcie będzie dotyczyło zarówno rachunków związanych z prowadzoną przez nią działalnością gospodarczą, jak i rachunków osobistych (W. Łuczaj w: (red.) D.R. Kijowski, *Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Komentarz*, 2010).

Pogląd przeciwny zakłada, iż w przypadku wskazania takiego numeru rachunku bankowego, organ egzekucyjny powinien dokonać zajęcia wierzytelności wyłącznie ze wskazanego rachunku bankowego, nawet gdyby zobowiązany posiadał kilka rachunków bankowych. Wola organu egzekucyjnego powinna być respektowana i jeżeli chce on zająć wierzytelność z konkretnego rachunku bankowego, mając przekonanie, iż jest to wystarczające dla skuteczności egzekucji, to bank nie powinien zajmować wierzytelności z innych rachunków bankowych. Ani treść przepisu art. 80 § 1 Upea, ani też zasada stosowania najmniej uciążliwego środka egzekucyjnego, nie pozwalają na przyjęcie przeciwnego stanowiska (por. L. Mazur, *Umowa rachunku bankowego. Komentarz*, 2007).

Przedstawione rozbieżności w doktrynie pojawiające się w związku z interpretacją art. 81 § 1 Upea mogą prowadzić do sytuacji, w której zostanie dokonane zajęcie w odniesieniu do wszystkich rachunków bankowych zobowiązanego, nawet w sytuacji kiedy organ egzekucyjny określi w zawiadomieniu konkretny rachunek bankowy.

Mając na uwadze powyższe, w opinii Rzecznika Praw Obywatelskich, obecnie obowiązujące przepisy dotyczące zasad prowadzenia egzekucji z rachunku bankowego, zostały wadliwie ukształtowane. W praktyce bowiem ich wykładnia, a następnie zastosowanie, implikuje ryzyko zajęcia wyższych środków niż egzekwowana wierzytelność, co znajduje potwierdzenie w skargach otrzymanywanych przez Rzecznika.

Z punktu widzenia organu stojącego na straży wolności i praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz w innych aktach normatywnych, taki stan jest nie do zaakceptowania. W demokratycznym państwie prawa

nie może dochodzić do sytuacji, w których obywatelom blokuje się dostęp ponad dochodzona kwotę w postępowaniu egzekucyjnym w administracji, zwłaszcza jeżeli na jednym z rachunków zobowiązanego znajdują się wystarczające środki na pokrycie długu. Jest to szczególnie rażące, w przypadku gdy dochodzona wierzytelność stanowi znaczną kwotę, a obywatel posiada kilka rachunków bankowych.

Dodatkową uciążliwością jest również fakt, iż zwolnienie blokady na wszystkich rachunkach bankowych nie następuje automatycznie po przekazaniu dochodzonej kwoty do organu egzekucyjnego, lecz trwa nawet do miesiąca. W konsekwencji, przez cały ten okres zobowiązany pozbawiony jest możliwości korzystania z zablokowanych środków.

Postępowanie wyjaśniające prowadzone przez Rzecznika Praw Obywatelskich potwierdziło, iż ograniczanie przez bank dostępu zobowiązanemu do środków wyższych niż egzekwowane należności pieniężne jest nieuprawnione (pismo Departamentu Administracji Podatkowej Ministerstwa Finansów z dnia 3 czerwca 2013 r. AP8/066/264/LRW/13/RWPD-31145/RD-54191), jednakże na podstawie obowiązujących przepisów prawa ukształtowała się opisana praktyka.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r., Nr 14, poz. 147 ze zm.) zwracam się z uprzejmą prośbą o ocenę problemu i przekazanie informacji Rzecznikowi o zajętych w tej sprawie stanowisku.

Z przeziębieniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich